

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti
za celo leto . . . 8 20
za pol leta . . . 4 50
za četrt leta . . . 3 20
za 1 mesec . . . 7 00
Za Ljubljano mesечно 7 00
za izposojnino vsakega št. 5 00
Uredništvo in oprema:
Ropitarjeva ulica št. 10
Breda, telefon št. 10

Socializem dejanja.

Pred par dnevi je priobčil »Prager Tagblatt« uvodnik, ki razpravlja o socialni politiki češkoslovaške republike. Ta članek je tako značilen in nudi toliko vpogleda v razmere — Jugoslavije, da ga nikakor ne moremo preiti. List, ki zastopa po svoji smeri in po vsej svoji duševnosti meščanske kroge in njihove koristi, razpravlja v tem članku o stanovanjski akciji, ki jo je sklenila izpeljati bivša vlada Vlastimila Tusarja. Ta akcija se sklada v bistvu s stanovanjsko politiko, ki jo je bila S. L. S. potom dr. Gosarja započela in izvajala na Slovenskem. Javnost se še živo spominja, kako besni in hrupni so bili napadi, katerim je bil izpostavljen naš poštenjak radi stanovanjske akcije. Danes pa čitamo, da bodo načela, za katera se je dr. Gosar boril v Ljubljani proti organizirani demokratični buržoaziji, zmagala v par mesecih tudi na Češkem. Da se poraže prepad, ki zija med socialno kulturo čeških in slovenskih premožnih slojev v polni luči, hočemo doslovno navesti imenovani članek:

»Ena izmed poslednjih besed, ki jih je izgovorila bivša vlada, zamore rešiti še danes njen sloves, ako bo sledilo tej besedi tudi dejanje. Minister Hotovec je namreč na svojem pomirjevalnem potovanju v Moravsko Ostravo naznanil delavstvu, da je zadnji ministrski svet pod predsedstvom Tusarja napravil sklep, da se prisilijo delniške družbe in druga kapitalistična združenja k zidavi stanovanj. Dve leti je trpelo, preden so prišli tej zahtevi socialne pravičnosti in preden so zapoznali, da se je treba vojskovati zoper stanovanjsko bedo neštetihih družin z drugimi sredstvi, nego so fraze, imenovanje stanovanjskih uradnikov in različnih stanovanjskih oblastev. Ni je bilo naloge, ki bi bila bolj pereča kakor zagotoviti razlaščenim srednjim slojem in delavstvu drobno streho. Na gospodarsko uničene sloje, ki bivajo v tej zmagoslavni državi, bi vplivalo vsekakor ugodneje, ako bi moralo vojno ministrstvo opravljati svoje posle pod milim nebom, a bi ne bile pri tem stotine starišev s svojimi otroki siljene, da stanujejo v kletih in podzemeljskih jamah. Država ni hotela zidati. Vzrok ni bilo ne pomanjkanje denarja in ne varčnost, marveč pomanjkanje vpogleda v vse posledice, ki jih mora imeti popolna nedelavnost vlade v današnji bedi. Danes so te posledice očitne. Silni vihar, ki se vzdiguje iz socialnih nižin in ki ga zenc veter iz vzhoda, se poganja vedno više in preti s poplavo države. Politiki-mesečniki se vprašujejo danes vsi začudeni, kako se je moglo zgoditi, da so dobili komunisti v državi toliko moči in toliko pristašev, ko je bilo vendar v tej deželi spoštovanje do lastnine zgodovinsko vkoreninjeno.

Menimo, da se ne motimo, ako trdimmo, da tiči kljub vsej nalezljivosti boljše vizma: bistven vzrok ljudske nezadovoljnosti v tem, da se množicam ni dala niti možnost, da biva v človeških stanovanjih. Kdor vse razume, vse opraviči. Nasprotja, ki jih je rodila vojna med neobzdranimi bogatimi in berači, se niso omilila, marveč jih je nedelavnost dosedanjih vlad še poostrišla in jih toliko časa trpela, da doživljamo strahoto stanovanjske bede. Ljudje, ki so v vojni in vsled vojne nagrabili milijone, stanujejo s pomočjo podkupovanja in korupcije v palačah, docim morajo uradniki in delavci iskati svoje bivališče čisto v prosti naravi. V časih, ko se delavstvo vojskuje za človeka vredno življenje, so morale te razmere vplivati na množice sila razdražljivo. Vkljub vsemu temu država nikakor ni skušala ublažiti s pomočjo pravice ta nasprotja, nikakor jih ni premostila z nemudno zidavo novih stanovanj. In vendar sodimo, da je zagotovitev dostojne strehe vsakemu posamezniku sredstvo, zglediti vzburkane socialne valove. V komunističnem proglasu, ki smo ga dobili te dni v roke, je stal stavek: Mi proletarci ne moremo v tej družbi ničesar izgubiti razen verig, sicer pa moremo le pridobiti. Naj je to stališče neupravičeno kolikor hoče, s prezirom se ne da ovreči. Dajte množicam dom in vedele bodo, da

imajo kaj braniti. Človek, ki ima stanovanje in je užil veselje udobnega domovanja, dobi s tem veselje do svoje posesti in težko se da pridobiti za pretirane in neosnovane ideje. Kdor ne uvaža tega stališča, pripušča in trpi vojno oderuštvu, je oče socialne revolucije, katere se tolikanj boji.

Naj je spoznanje tudi pozno, mi pozdravljamo naznanjeni zakonski osnutek kot prvo učinkovito sredstvo zoper človeško bedo in s tem zoper divji in slepi boljše življenje. Zdrava je misel, da morajo vsi, ki uživajo v prvi vrsti dobrote državne blaginje, javnega miru in reda in imajo od tega stanja stvarne koristi, nositi za ohranitev tega miru in reda poglobitvene dolžnosti. Ta dolžnost kapitala se mora čimprej spremeniti v dejanja, kajti to je absolutna

nujnost in čin socialne pravičnosti. Ta čin bo s človeškega stališča vplival vzgojno, z državnega stališča pa ga je smatrati za korak h konsolidaciji.

Če primerjamo ta izvajanja češkega meščanskega lista s pisanjem »Slov. Nar.« in »Napreča«, moramo ugotoviti, da je naš liberalno in socialnodemokratsko meščanstvo v svojem socialnem mišljenju za pol stoletja za drugimi deželami. Kar imenujejo češki meščani čin socialne pravičnosti in korak h konsolidaciji države, nazivajo pri nas gosarijo, revolucionarno protidržavnost, nasilje in krivico. Naj Češkem splošno priznanje, pri nas grožnje in zasramovanje. Liberalci in socialni čemokratje so vedno in bodo vedno pobijali vse — in tudi najbolj pametne stvari, — če pridejo iz naših rok.

Seja narodnega predstavništva.

Osebe, ki so zakrivila dogodke na Hrvatskem, se izroče sodišču.

LDU Belgrad, 30. sept. (129. sešatek narodnega predstavništva.) Predsednik dr. Vukčević otvori sejo sejo ob šestnajstih. Pred prehodom na dnevni red se prečitajo prošnje in pritožbe. Predlog poslanca dr. Trinajstića in drug. za ustanovitev permanentnega medstrankarskega odbora za zunanje zadeve se odstopi odboru s očno predlogov poslancev. Sledijo kratka vprašanja, nakar preide zbornica na dnevni red, t. j. nadaljevanje debate o interpelaciji poslanca Bukšega o dogodkih na Hrvatskem.

Posl. Knežević (socialist) povzame besedo in pravi: Po snočnjem govoru posl. Ritića mi je jasno, da so se dogodki na Hrvatskem odigrali v takem obsegu. Ni čuda, da so se kmetje na Hrvatskem uprli zahtevi države, da morajo popolnoma izpolniti svoje obveze do nje, ko vendar nekatere osebe smatrajo ta upor kot nekaj razumljivega in kot nekaj upravičenega in skušajo pobuno braniti celo v narodnem predstavništvu. Treba je zabeležiti, da imajo o dogodkih na Hrvatskem isto mišljenje in da jih enako tolmačijo tudi takozvana socialno-demokratska skupina poslanca Korača ter stranki Narodnega in Jugoslovskega kluba. Zakaj se to ne dogaja v Vojvodini in v Srbiji? Srbski kmet je dal oblastem živino in ni mrmral. Pobuna na Hrvatskem ni nastala zaradi metod vladne uprave, nego ker politične stranke in ljudje na Hrvatskem hočejo potencirati slabe državne instikte, da si zopet zagotovijo zaupanje kmeta, ki so ga izgubili s svojim delovanjem in vmamljevanjem, govoreč mu, da se žigosanje vrši zaradi tega, ker v Srbiji ni živine. Tega niso govorili tuji agenti, ampak ljudje naših političnih strank. Nisem pristaš rekvizicij niti žigosanja živine. Sem socialni demokrat in stojim na tem stališču. Zaradi tega ne odobravam postopanja oblasti. Po mojem mnenju ima interpelacija, o kateri razpravljamo, tendenco, da hoče ena stranka, ki je vladala toliko časa, po vsej narodni revoluciji in po reokupaciji Srbije, sedaj odvaliti od sebe odgovornost, ki jo ima zaradi tega, ker je toliko časa imela vso oblast v svojih rokah. To odgovornost hoče prepuštili drugim strankam, da si zagotovi boljše perspektive za bodoče volitve. Nadejam se, da interpelacija ne bo uspelo, preslepi ti nevedne sloje. Interpelacija pravi, da se je žigosanje izvedlo po starem srbskem zakonu, ki danes tudi za Srbijo ni primeren in je neuporaben.

Jaz tako postopanje obojam, ker se zdi da je to zavratna namera, da se vzgoji na Hrvatskem in Slovenskem v preprostem ljudstvu mrznja proti vladi in da se ta mrznja pretvori v mržnjo proti Srbiji in proti vsemu, kar pride iz Belgrada, in da se tako oškoduje narodno ujedinjenje in ves naš narod. Hrvatski kmet je dajal Avstro-Ogrski ogromne žrtve, on ni dajal Avstriji samo svoje živine in svojega imetja, nego je pošiljal tudi svoje sinove na italijansko in rusko bojišče ter proti Srbiji, a ni mrmral proti temu, ni se pro-

tilil, kakor se protivi danes. (Razburjenje med enim delom poslancev.) Pri tem pozabljam na to, da vzrok naše slabe kulture ne tiči v naši duševni zaostalosti. Vzrok tiči v tem, da smo se morali skozi stoletja vojskovati, da varujemo materialno kulturo zapadnih Evropejcev. Vojskovali smo se zato, da smo jim pomagali, da so se z našo pomočjo osvobodili svojih narodnih tlačiteljev, da imajo danes ono narodno svobodo, ki jo uživajo. Tako postopanje je nelojalno. Balkanizem se nam očita. Jaz kar najenergičnejše obojam tako postopanje, še posebej take interpelacije, in zato predlagam takojle motiviran prehod na dnevni red: »Sprejme se izjava vlade, da se vse osebe, ki so zakrivila dogodke na Hrvatskem, izroče sodišču. Narodno predstavništvo pa oboja tendenco interpelacije, označuje te dogodke kot posledico uporabe zastarelih srbskih zakonov in metod, ker take tendence poizkušajo razpihati plemenski antagonizem. Ako se ta tako motivirani prehod na dnevni red ne sprejme, bi to pomenilo, da obstoji vse narodno predstavništvo na stališču, da so vse neprilike v naši kraljevini zakrivila srbske pravne metode in tedaj je potrebno, da narodno predstavništvo zabrani tako utolcevanje predvojnje Srbije in da ta požarek ostro obsodi. (Odobranje.)

Poslanec Živojin Zratić (republikanec): V kolikor sem se mogel osebno informirati, sem prepričan, da si tudi Hrvatje in Slovenci ravnotako kakor Srbi žele ujedinjenja. Treba pa je, da smo iskreni in odkriti. Slovenci in Hrvatje se boje srbske premoči. Po mojem mnenju je treba ta dva naroda poučiti. Tako bi se dala vsa ta nesoglasja poravnati. Edinstva ne bomo izvedli s silo, ampak samo s slogo in ljubeznijo. (Burno odobranje in ploskanje.) Kar se mene tiče, sem trdno prepričan, da se to naše edinstvo ne more izvesti v monarhistični državi, ampak da je za to edino pripravna oblika ustave republika. (Klic: Lahko tudi monarhija!) — Poslanec Milivoj Bašić: Po mojem mnenju bo imelo to žalostno, dva dni trajajoče razpravljanje usodepolne posledice. Dve leti smo prebili v permanentnih krizah vlade in parlamenta. Tudi ta današnja interpelacija lahko povzroči državno krizo. Tukaj govorimo o edinstvu naroda; kadar pa gremo med narod, sledimo svojem pa instinktu. Mi razpravljamo, v resnici pa stvar še bolj zapletamo. Zato svetujem, da se pomirimo in da delamo za slogo in izobrazbo vsega ljudstva. Naši neprijatelji se gotovo veselo, če se mi pripravimo. Tako postopanje je gotovo nevedno naše lepe Jugoslavije in vseh onih, ki trohne po bojiščih. Prosim vas, odpustajmo drug drugemu napake, ker jih imamo vsi. Delujmo na to, da se narod povzdigne, ujedini in pobrati in delovali bomo v korist vsega našega plemena. (Burno odobranje in ploskanje.)

Mednarodna delavska seja.

Na pozorišču vstaja novo mesto. Vse stavbe so se podrle, vsi zidarji so odpovedali in rada ali nerada se Evropa vrača k edinemu zidarju, ki še ni odpovedal, ki se je vselej obnesel, kadarkoli so ljudje pokazali iskreno voljo. Ta zidar je krščanska misel. To pot je delavstvo, ki uvideva, da samo ta stavba obstane in ne pokoplje svojih zidarjev pod sabo.

Dne 20. in 21. septembra se je vršila seja »Mednarodne strokovne zveze« v Švici v Bazelu.

Zastopniki katoliških strokovnih organizacij so se zbrali, da izvrše najnujnejše sklepe haaškega kongresa, razdele posle v odboru, določijo sedež mednarodne pisarne, ukrenejo potrebno za mednarodno strokovno glasilo in napravijo nadaljnje korake za mednarodno delavsko zakonodajo.

Zastopanih na dvodnevni seji v Bazelu je bilo 9 držav: Nemčija, Francija, Holandska, Belgija, Nemška Avstrija, Češkoslovaška, Švica, Španija in Jugoslavija.

Jugoslovska strokovna zveza je pri tej priliki priglasila svoj pristop v mednarodno zvezo krščanskih strokovnih organizacij. Zastopala sta jo dva delegata, odbornik dr. Gosar in glavni tajnik Komlanec. V torek dopoldne je obravnavala seja o njenem sprejemu. Po poročilu njenih delegatov je bila sprejeta soglasno.

V ponedeljek večer so priredili Švicarji v hotelu Bristol banket na čast delegatom. Udeležili so se ga tudi člani švicarske vlade. Vsi govorniki so se zavdali pomena, da je stopilo na pozorišče Evrope organizirano krščansko misleče delavstvo.

Naslednji dan ob 9. uri se je nadaljevala seja. Jugoslovska strokovna zveza ima v mednarodnem odboru do prihodnjega mednarodnega kongresa zastopnika s posvetovalnim glasom, ker ima pravico odbornike voliti samo kongres. Glavni poverjeništvu v odboru sta to pot zaupani zastopnikoma držav, ki nista bili soudeleženi na svetovni vojni. Sedež za mednarodno pisarno se določi na Nizozemskem v Utrehtu. Tajniške posle prevzame P. J. S. Serrarens, zastopnik strokovno organiziranih katoliških delavcev v Utrehtu.

Predsedstvo dobi Švica. Za predsednika je izvoljen idealni delavski organizator Jožef Scherer, predsednik krščansko socialne delavske zveze v Švici in švicarski narodni zastopnik.

Tako je krščanska delavska internacionala pripravljena in opremljena. V decembru dobi svoj mednarodni strokovni list. Kongresi lansko leto v Parizu in letos v Haagu so izpričali njeno potrebo in ji pripravili tla. Njena misel je čakala, kdaj jo zažele. Ta čas je prišel. Socialistična in komunistična internacionala, ki je nastopila v znamenju materializma in brutalnosti, je prinesla svetu razočaranje. Vsi, ki so doživeli trpeke izkušnje, postopajo ali tihi v svojem obupu ali pa kličejo glasno v poslednjem upu: Fridi, krščanska misel, in reši nas. Marali nismo za te, zdaj te zavemo zopet. Zavzemi ti vlado in vodstvo svetovnega proletariata.

A. Kj.:

Delavski boji v Italiji.

Večina časopisja je pisala o bojih italijanskega delavstva tako kot navadno poročajo, če kdo kje kaj ukrade in podobnih malenkostnih stvarih. Kratka poročila, ki so jih pošiljali razni dopisni uradi v svet o zasedbi tovarn po italijanskih kovinarjih in o nadaljnjem razvoju so nam dala le malenkosten pogled v cel razvoj.

Med tem so se odigrali v Italiji prizori, preko katerih ne moremo nikakor iti tako brezbržno. Krog 200.000 delavcev, se je zoperstavilo nadaljnemu hlapčevanju kapitalizmu. V svesti si svoje veljavne naloge v tem pokretu pripravljani so bili dati svoje življenje v boju za svoje pravice. Pritrgali so si hrano, prišli so ob

„Slovenska Straža“ kliče na pomoč!

zaslužek in pri tem so doma stradali stotoci žen in otrok. Vsa ta veličanska žrtve so jim je zdela majhna napram uspehu, če dosežejo popolno socializacijo podjetij. Prizori, ki so se te dni odigrali po milanskih in drugih tovarnah, niso bili delo hujškanja in nepremišljenega rovarjenja, bili so odpor izmoghanih in izsušenih delavskih mas. Kapitalizem v službi enako kapitalističnih vlad si je hotel priboriti ravno na račun tega delavstva besedo in moč na svetovnem trgu. Kdo ne ve še, da danes preplavljajo naš trg italijanski izdelki. Zakaj? Italija nudi lahko svojo robo ceneje, ne da bi pri tem kaj trpel italijanski kapitalist. Pa idite v borna delavska stanovanja. Siromašna so, podobna ciganskim brlogom. Edina hrana italijanskega delavstva je suha polenta in na goli vodi kuhan riž. Kosčki kruha se dan za dnem draže. Vse te posledice čuti italijanski delavec. Pa še več. Kapitalizem je tako tesno združen z imperializmom, da bi brez njega poginil. Da se imperializem obvaruje, zato morajo biti tu tisti, ki se zanj bore. Tako se še danes zadržuje v vojni službi na stotisoče delavcev in kmetov, ki se morajo potikati daleč od doma, od svojcev in od rednega življenja. Tudi tu notri tli nezadovoljnost. Da se te nerednosti odpravijo, je treba kapitalizem oslabiti, vzeti mu moč iz rok in napraviti enkrat vendar pošten red in mir. Tudi delavstvo drugih tovarn zahteva nujno socializacijo svojih obratov. Kmetstvo delavstvo na posestvih raznih italijanskih grofov se istotako upira še nadalje tlačaniti grofom. Poročila zadnjega časa nam javljajo, da so se tudi uprli ter razlastili nekaj grofovskih posestev. V Furlaniji obstojajo še danes koloni. Ta način gospodarstva, ki bi bil vsaki drugi državi v sramoto, Italija podpira. Tudi koloni se upirajo, ker nočejo več pripoznati grofa gospodarstva posestva, ki ga oni obdelujejo in so ga že obdelovali njih očetje, stari očetje in pradedi. Nedavno od tega so stavili svoje zahteve, toda niso prodrli z njimi. Pa še vse polno vrst delavstva je, ki je skrajno nezadovoljno z sedanjim položajem v Italiji.

Koraki in boji kovinarjev so dosedaj pripomogli le za en korak naprej k demobilizaciji kapitalizma. A v delavskem boju ta korak še ni velikega pomena. Kakor nam listi poročajo, se je po prizadevanju osebnega Giolittijevga posredovanja (vlada je imela veliko interesa na tem) napravil med delavstvom in kapitalisti sporazum na način, po katerem se ustanovi paritetna komisija z enakim zastopstvom obeh struj (po šest zastopnikov). Organizira se sodelovanje delavstva pri tehničnem nadzorstvu ter pri nadzorstvu finančne uprave. Komisija bo podajala predloge o izvrševanju delavnega reda, o sprejemanju in odpuščanju delavstva. Delavstvo se povrne na delo. Nove plače teko z dnem 15. julija. Za čas zasedbe obratov pa delavstvo ne bo nič plačano. O sprejemu teh pogojev naj odloči delavsko glasovanje. Kakor že poročajo, se je to glasovanje izvršilo, kjer so za sporazum glasovali 127.904 delavci, proti sporazumu, torej za popolno zasedbo tovarn po delavstvu, je glasovalo pa 44.531 delavcev, 3600 delavcev se pa ni udeležilo glasovanja.

Sporazum je zaenkrat sprejet s skoro dvakratno večino. Pa to naj nas danes nič ne moti. Hud pritisk s strani vlade ter tudi glad in beda, ki je v teh tednih boja dobila svobodnejši vstop v delavska stanovanja, so delavstvo prisilili, da je večina za sporazum glasovala. Vlada bi v nasprotnem slučaju gotovo zavzela gesto zaščitnika »reda in miru« ter bi tekla delavska kri v potokih. Sporazum sam na sebi ne nudi delavstvu veliko. Z samim nadzorovanjem pri tehničnem delu in finančni upravi ne bo delavski položaj v splošnem nič na boljšem, ker se bo ves dobiček še nadalje stekal v kapitalistično malho. Pri delavskem redu se bo dalo še marsikaj zboljšati. Z odpuščanjem in sprejemanjem delavstva se bodo, to je res, zabranili tako pogosti in mnogokrat neupravičeni odpusti delavstva. Pa ako bo v teh komisijah zavladal rdeči teror, bodo tudi te komisije tako krivično delale, kot delajo kapitalisti.

Upravičeno lahko trdimo, da je bil to le en korak delavstva k popolni socializaciji. Onih 44.531 delavcev, ki niso glasovali za sporazum, nam jamči, da bo šla agitacija v njih smislu še nadalje. Ne bo dolgo časa minilo, ko bomo zopet čuli o novem gibanju italijanskega delavstva. Tedaj bo boj še hujši in težko, da bi se ta boj končal brez krvavih žrtve.

Za jugoslovansko delavstvo je ta boj šola. Toda pri nas ne bomo še dočakali takega boja, ker je v onih vrstah, kjer je večina delavstva, večer prepričani za blagajne in nadvlado nad delavstvom. Čas je, da se že enkrat strazdejo in gredo tudi oni na delo, da kaj pozitivnega ustvarijo.

Pogajanja z Italijo.

LDU Belgrad, 30. septembra. (ZNU.) Italijanski upravnik Galanti je nadaljeval porazgovore z ministrskim predsednikom dr. Vesnikom zaradi določitve kraja in časa direktnih pogajanj z Italijo.

Boljševiki se umikajo dalje.

LDU Varšava, 30. septembra. (PBA) Frontno poročilo z dne 30. t. m.: Potem, ko smo razpršili v odseku Lida zbrane sovjetske čete, so naši oddelki nadaljevali zasledovanje sovražnika, ki se umika proti vzhodu. Nasprotnik beži v popolnem neredu, pri čemer naletava na vseh straneh

na obkoljevalne napade naših oddelkov. Velikopoljske čete so danes zavzele Baranovice, vsled česar se je sovražnik na jugu Prinjata umaknil na črto reke Slucz. Zasedli smo tudi Zwiehel ter zajeli mnogo ujetnikov in šest topov.

Italijanski vojni ujetniki.

LDU Ljubljana, 1. oktobra. Italijansko zunanje ministrstvo izjavlja, da se ne nahaja več v Italiji noben jugoslovanski vojni ujetnik razen bolnikov in onih, ki so obtoženi kakih prestopkov, ter noben civilni interniraneec. Vsled tega zahteva, da se mu v nasprotnem primeru takoj prijavijo vsak tozadevni specialni slučaj. Zato pozivlja predsedništvo deželne vlade vse zainteresirane, da mu brzojavno prijavijo v roku treh dni imena vojnih ujetnikov in civilnih internirancev, odkod so doma ter imena krajev v Italiji, kjer so zadržani.

Komunistični načrti.

LDU Pariz, 30. sept. (Dünku) »Matin« objavlja vsebino resolucije, katero je sprejel mednarodni komunistični kongres v Komstazi, ki bi pomagal ustanoviti diktaturo proletarijata na Francoskem. Na Francoskem nameravajo ustanoviti tri propagandna središča, in sicer v Parizu, Lyonu in Marseilleu, ker oblasti strogo nadzorujejo akcijo v Parizu in ker ta nikakor ne zadostuje. Pozimi se bo nemara organiziralo večje gibanje. Komunisti vseh dežel naj bi se podvzivali preprečiti vsako produkcijo premoga, da bi pri gibanju, ki bi na Francoskem nastalo vsled pomanjkanja premoga, komunisti prevzeli vodstvo mas. Tudi v Nemčiji in Angliji bi enak položaj utegnil dovesti do podobnih uspehov.

Kritičen položaj na Irskem.

LDU Amsterdam, 30. sept. (Wolff). Kakor javlja »Telegraaf«, je položaj na Irskem vedno bolj kritičen. V mestu Dragbode so pomožni redarji nabili proglas, v katerem naznajo, da bodo ustrelili pet uglednih simfajnovcev, ako bo v bližini ustreljen še kak redar.

Razna poročila.

LDU Belgrad, 30. sept. (ZNU) »Pravda« doznava, da bo vlada kmalu razpisala ponovne volitve za občino Belgrad.

LDU Belgrad, 30. sept. (ZNU) Ker je v južni Makedoniji še mnogo nenaseljenih zemljišč, je ministrstvo za agrarno reformo sklenilo, da ta zemljišča podeli siromašnim kmetovalcem, zlasti iz Dalmacije in Like.

LDU Belgrad, 30. sept. (ZNU) Po odločitvi ministrstva za prehrano se bo vsa prehrana, za pasivne kraje Dalmacije, Črne gore in Hercegovine odsej odpravljala preko odseka ministrstva za prehrano v Bakru.

LDU Belgrad, 30. sept. Izdana je naredba, da morajo vsi lastniki črnogorskih perperov prijaviti množino tega denarja do 15. novembra. Prijave sprejemajo finančne oblasti v določenem roku, ki se nikakor ne bo podaljšal.

LDU Belgrad, 30. sept. (ZNU) Ministrstvo za zgradbo je odobrilo kredit 66.245 dinarjev za povečanje brezlične brzojavne postaje na Vračaru, ker dosedanja naprava nikakor ne odgovarja zahtevam.

LDU Rim, 30. sept. (Stefani) Ministrski svet je sklenil povrniti Nemcem njihovo lastnino, ako ne presega 50.000 lir sedanje vrednosti.

LDU London, 30. sept. (DKU) »Times« javljajo: Vodilni londonski bankirji in finančniki so Lloyd Georgeja nujno naprosili, naj bi izjavil, da je priznanje ruskih dolgov absoluten pogoj za obnovo trgovine z Rusijo.

Politične novice.

Dr. Tavčar in milijonske hiše. V »Večernem listu« z dne 19. avgusta t. l. stoji v uvodnem članku »Delavski delež pri državni razdelitvi« opomba o Tavčarjevih milijonskih hišah. — Danes smo obveščeni iz Maribora, da so hiše ondi kakor tudi veliko tovarno kupili trije bratje Tavčar, ki pa Dr. Tavčarjem niso v nikakem sorodstvu in so dosedaj živeli sploh v Gradcu.

Hrvatska pučka stranka v Sremu. Minulo nedeljo se je v Tovarniku v Sremu vršila županijska konferenca Hrvatske ljudske stranke, na kateri so bile zastopane domače vse sremске vasi. Navzoči so bili predsednik stranke Barić, poslanec dr. Šimrak, strankin tajnik Andrić in mnogi drugi odlični člani stranke. Konferenca je bila pravoslavje ljudske stranke.

Po večurni temeljiti obravnavi stvari, ki tičejo volitev, je konferenca na soglasno zahtevo kmetijskih delegatov določila za nositelja kandidatske liste v sremski županiji dr. Janka Šimraka, ki so ga kmetje dvignili na rame. Popoldne se je vršil velik ljudski shod, na katerem so v sprejetih resolucijah najodločneje obsodili plemenski federalizem in vso politiko Narodnega kluba in se izjavili za pokrajinski avtonomizem.

Stanislav Roszowski v Zagrebu. Tukaj se je nekaj dni mudil znani poljski politik, eden izmed najuglednejših članov poljske delavske stranke, g. Stanislav Roszowski, katerega je njegova stranka poslala, da na licu mesta proučava politične razmere Jugoslavije. G. Roszowski je posetil uredništva »Riječi« in »Obzora« ter se spoznal z nekaterimi glavnimi osebami hrvatskega političnega sveta. Sedaj nadaljuje svoje potovanje v Belgrad in Ljubljano in se kasneje zopet povrne v Zagreb.

Češki komunisti stoje na socialnodemokratskem programu. Iz danes nam došlih praških listov ponemamo, da je ves spor komunistične levice v češkoslovaški socialnodemokratski stranki bil le izraz nezadovoljstva proti voditeljem, ki so bili pregloboko zašli v meščansko nacionalistične vode. Češkoslovaška socialnodemokratska stranka ostane na stališču socialnodemokratskih načel. Ljening se je za češkoslovaško socialistično delavstvo obrisal pod nosom. Iz poročil o kongresu levice posnemamo: Najvažnejše poročilo: o akcijskem programu je podal posl. Šmeral. On je rekel med drugim: »Med komunizmom in poštenim socializmom ni nobene razlike. Mi zahtevamo, da se razlasti veleposest, veleindustrija in velebanke; male in srednje ljudi treba štiti. Od danes smo v opoziciji, dokler ne dosežemo diktature proletariata, to je diktature večine. Osnovati se morajo organizacije, ki bodo mogle ob novem prevratu prevzeti celokupno upravo. Češko delavstvo za misel enotne mednarodne bojne fronte se ni zrela in mora za to misel šele dozoreti.« To je prijazna, a tudi jasna odklonitev moskovske internacionale. Naslednji dan je prišel na dan, red predlog parubiške organizacije, naj kongres izavi, da stoji na stališču dosedanjih socialnodemokratskih načel. V imenu kongresne komisije je nato odgovoril delegat Rouček, da bi bilo glasovanje o tem predlogu odveč, ker je to, kar vsebuje predlog, ob sebi umljivo. Nato je parubiški delegat predlog umaknil. — Nadalje so sprejeli predlog, da ostaneta »Pravo Lidu« in »Večernik Prava Lidu« strankini glasili, ki se morata izročiti novemu izvršilnemu odboru. Dokler pa vprašanje teh listov ni pojasnjeno in pravno rešeno, sta osrednji glasili stranke »Radé Právo« in »Rudy Venkov«. — Kongres je vzel na znanje poročilo poslanikov kluba, da v koaliciji ni bilo mogoče uresničiti delavskih zahtev in sklenil, naj skušajo poslanci v bodoče uveljaviti delavske želje in zahteve brez vsakega kompromisa. — Iz Moskve je došla kongresu kratka poslanica, ki je žela obilo prijaznega pritrjevanja, a drugega nič.

Socializacijske zahteve češkoslovaške socialistične levice. Na kongresu češkoslovaške socialistične levice v Pragi so sprejeli sklepe, ki zahtevajo socializacijo: 1. za preskrbo stanovanj. Občinam se naloži zakonita dolžnost, da vsakomur preskrbe stanovanje; veak, kdor nima stanovanja, mora občino tožbenim potom prisiliti, da izvrši svojo dolžnost. Zato naj pa dobi občina pravico za razlaščenje in potrebna denarna sredstva. 2. Razlasti in podružiti naj se veleposest in v to svrhu ustanovi državni kmetijski svet in enaki okrožni sveti. 3. Podružiti naj se celokupno premogovno rudarstvo in v ta namen ustanovi premogovni gospodarski svet, v katerem naj bodo zastopniki rudarskih delavcev in uradnikov, komentov in pooblaščenecv države. 4. Socializira o naj se industrijska podjetja, uvede sestav obratnih svetov, demokratizira državna uprava in zagotovi vsem narodom lastno narodno življenje.

Sklepi nemške krščansko-socialne stranke na češkoslovaškem. 25. in 26. septembra t. l. je zborovala v Pragi nemška krščansko-socialna stranka. Razen poslanecv in senatorjev je bilo navzočih nad 1000 delegatov iz Češkega in Moravskega. O vprašanju socializacije je poročal senator dr. Hilgenreiner; enoglasno sprejeta resolucija pravi: Zvesta svojemu programu se poteka stranka za socialno reformo v duhu krščanske pravičnosti. Stranka zameja vse vrste kapitalizma, ki škodujejo splošni blaginji, ravnotako pa tudi vsako neravnostno splošno gospodarstvo, ki izključuje zasebno lastnino proizvodnih

sredstev. Stranka stremi za gospodarskim redom, ki kolikor mogoče pomožuje številu gospodarsko samostojnih oseb, ki zagotavlja gospodarsko nesamostojnost v velebrih, duševnim in telesnim delavcem tisti delež na vodstvu in dobičku podjetja, ki je združljiv s potrebno podjetniško pravico do razpolaganja in z razvojno sposobnostjo podjetja. Stranka smatra razlastitev — seveda proti primerni odškodnini — in podružiljenje kot primerno tam, kjer se zasebno obratovanje izkaže kot javnemu interesu škodljivo. V ostalem zahteva stranka od države varstva zakonite posesti in pospeševanja občekoristnega dela. Stranka zastopa prepričanje, da naj bi se vse globokosegajoče socialne odredbe izvršile temeljem mednarodnih dogovorov. Vse poizkuse, ki bi hoteli take reforme izvršiti potom nasilne diktature enega reda, bo stranka z vsemi sredstvi pobijala. — V šolskem vprašanju se je postavila stranka na stališče narodne in versko-nravnne šole, se zavarovala proti brezverski državni prisilni šoli in zahtevala svobodo za ustanavljanje verskih in narodnih zasebnih šol. — O razmerju med državo in cerkvijo je poročal vseučiliški profesor dr. Jatsch. Stranka zastopa mnenje, da je skupno delo cerkve in države ter medsebojno pospeševanje tudi v demokratični državi mogoče in obema v prid, ne da bi pri tem trpela verska svoboda in svoboda vesti. Sicer se pa stranka v tem vprašanju popolnoma podreja glediščem sv. stolca in češkoslovaškega episkopata. Stranka želi tudi tu miru, če bi se pa hotel ljudstvo vsiliti boj v obliki kakega Bartošekovega predloga, potem se ne bo pomisljala agitirati na vest ljudstva.

Visoke cene na Angleskem. Angleski statistiki so izračunali, da so cene življenjskih potrebščin na Angleskem zvišale od leta 1914. za okroglo 150 odstotkov. Listi utemeljujejo to tako-le: Po starem izreku morajo prinesiti vsaka usta tudi dvoje rok na svet, da se lahko hranijo. Te roke pa so v zadnjih letih postale zelo šibke, tako da ne zadostijo več potrebam. Ljudstvo se živi povprečno samo od rok moških v starosti od 20. do 60. leta. Od teh pa smo izgubili med vojno 1 milijon. Število rednikov je tedaj padlo medtem pa se število onih, ki potrebujejo nege, narastlo. To je bistvo vzroka dražnje, ki ga ne moremo iskati na tabelah, ampak v grobovih Flandrije.

Dnevne novice

Kongregacija gospodov pri oo. zultih ima svoj shod danes 29. sept. pol 8. uri večer. Prične se točno ob osmih. Pridete zanesljivo vsi!

Zora — Luč, glasilo Jugoslov. Kato. Dij. Lige, izide v najkrajšem času. Naroča se pri Osrednjem odboru SŠK (uprava), Ljubljana, Ljudski dom, Streliška ulica. Naročina za prvo polletje znaša 24 K, za dijake in diakinje, organizirane v naših organizacijah, samo 18 K. Apeliramo na vse, ki jim je procvit edinega glasila naših katol. dijakov pri srcu, da glasilo pomudoma naroče in tako podpro idealno stremljenje naše mladine. Prva številka se bo doposlala samo onim, ki jo bodo naročili pravočasno t. j. nekako do 10. oktobra. Druga pa samo onim, ki bodo po prejemu prve številke poslali tudi naročnino.

Prijeteljem katol. dijaštva. Z velikimi težkočami se je borilo prošlo leto naše dijaštvo pri izdajanju svojih glasil. Da bi bilo izdajanje prihodnje šolsko leto rednejše in v sploh omogočeno, bo izdajala JKD skupno glasilo »Zora — Luč« za vse katol. dijaštvo Jugoslavije. Samo s sodelovanjem vse naše zavedne katoliške javnosti bo mogoče glasilo našega dijaštva vzdržati. Naj ne bo katol. inteligenta, ne zavoda itd. brez glasila naših najmlajših. »Zora — Luč« se naroča pri upravi v Ljubljani, Streliška ulica, Ljudski dom in stane za prvo polletje 24 K, za dijake in diakinje 18 K.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredov. za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murški Soboti, je iskalo v preteklem tednu od 12. do 18. septembra 1920 dela 207 moških in 69 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 130. — Promet od 1. januarja do 18. septembra 1920 izkazuje 20.730 strank, in sicer 9142 delodajalcev in 11.588 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 5486. — Dela iščejo: pisarn. moči, trgov. sotrudniki, sotrudnice, stavb. stroj. ključničarji, peki, mesarji, mizarji, vrtnarji, strojniki, navad. ključničarji, krojači, šivilje, natakari, natakari, sluzkinje, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: hlapci, poli. delavci, dekle, gozd. delavci, zidar. delavci, sob. slikarji, mizarji, tesarji, zidarji, tehničarji, železostugarji, kovači, pis. moči, knjigovodkinje, kontoristinje, sluzkinje, kuharice, sobarice, vajenci, vajenke itd.

Pomanjkanje jajc v Zagrebu. Vsled prostega izvoza je tudi v Zagrebu silno pomanjkanje jajc. Jajc ali sploh ni na trgu, ali pa se zahteva po 3 do 4 K za kos. To je v središču perutinarske dežele, kakor je Hrvatska s Slavonijo, nezastita.

no, Zagrebški magistrat je nujno zaprosil ministra za prehrano, naj se izvoz jaje iz Hrvatske lakoj prepove, da se odpomore domači aprovizaciji.

— **Nova zagrebška porodnišnica.** Zagrebška porodnišnica se preseli te dni iz starega nedostatnega poslopja v llici v novo moderno zgradbo na Laščini.

— **Novi davki zagrebške občine.** Zagrebška mestna občina bo zvišala davke za 8 milijonov kron letno, pa menda še ne bo izhajala.

— **Lesen denar.** Občina Hadersfeld v Wienerwaldu je izdala lesen drobiž: na lesenih ploščicah je na eni strani natisnjena valjava, na drugi pa reklama za tovarno, ki je denar izdelala.

— **Nesorazmerje med številom moškega in ženskega prebivalstva na Dunaju.** Glavni uradni podatki je sedaj na Dunaju 338.997 za žentev sposobnih moških, t. j. nad 14 let starih samskih, ločenih in vdovcev, žensk z istimi pogoji pa 478.855. Ženski je torej okroglo 140.000 več nego moških, to se pravi, da bo moralo ostati od vsakih 100 žensk 14 neporočenih.

— **Komunisti in izobrazba.** Višji šolski svet v Ljubljani je na soglasno prošnjo trboveljskega krajnega šolskega sveta dovolil meščansko šolo za Trbovlje pod edinim pogojem, da občina poskrbi potrebne prostore. Ker je zidanje šolske stavbe v sedanjih razmerah za občino veliko breme in gerent po do sedaj veljavni postavah nima pravice za tako velike vnosne na lastno pest obremeniti, občina hlagajno, je razpisal za 27. t. m. glasovanje davkoplačevalcev, da se izjavijo, če so za nameravano meščansko šolo oziroma če so voljni naše vzeti breme zidanja in vzdrževanja nove šole. Ta domneva se so seveda izbrali komunistični voditelji, kakor so se naučili od svojih socialistov. Na nedeljskem shodu komunistov je znani prerok Koran trdil, da se »klerikalci« proti meščanski šoli, ker hočejo ljudi držati v temi nevednosti, da jih lažje tlačijo itd. Resnica pa je, da je zastopnik Ljudske stranke v krajnem občinskem svetu glasoval in se zavzemal za meščansko šolo, ker je bil tudi skiep za šolo soglasen in drugič, da je meščanska šola v Trbovljah dovolil višji šolski svet v Ljubljani, v katerem imajo večino krotovalci pa imajo komunisti do izobrazbe, osvetljuje tale slučaj: Sedanji predsednik komunistov, Persoglio, se je med pogovorom o komunizmu izrazil takole: »Na Slovenskem ni upanja, da bi komunizem prodril, ker so ljudje preveč izobraženi, dobra pa kaže za komunizem v Bosni in na Hrvaškem, kjer je masa ljudstva neuka, se jo lahko terorizira in potem z njo dela poljubno.« To je bil zmisel besed predsednika komunistov Persoglia. Če želite, vam postrežemo tudi z imeni prič, ki so to slišale. Oba doktorka pa jasno kažeta, za kakšno izobrazbo delajo »klerikalci« in kakšno si želijo komunisti.

— **Prehrana v Nemčiji.** Gospodarski svet nemške vlade je sklenil, da ostanejo v javnem gospodarstvu brezpogojno žito, mleko in sladkor. Ako bi se v trgovini z ostalimi potrebščinami pokazali nedostatki ali nerednosti, bo vlada nemudoma posegla vmes. Ker je rž letos slabo obrodila, bo težava z kruhom; treba bo znatnega uvoza žita iz inozemstva. Za kuho se bo delilo po 125 gramov moke na osebo in teden.

— **Tisoč vagonov lesa ukradenega.** V dunajskem mestnem gospodarstvu so prišli na sled ogromni tatvini: ukradenega je bilo tisoč vagonov lesa. Doslej še niso dognali, na kakšen način se je tatvina izvršila in kdo jo ima na vesti.

— **Tatvine.** Tovarniškem delavcu Francu Troha na Vrhniki je bilo ukradeno več obleke in delavcu Antonu Bratužu 130 kron denarja. Oba sta skupno oškodovana za 3000 kron. — Pastirju Janezu Bukovniku iz Turna je bilo ukradeno obleke v vrednosti 600 kron. — Posestniku Francu Arharju iz Trboj je bilo ukradeno orodje.

— **Stare navade se morajo tudi na naši opuščati.** Posestniki Franc Gregorka, Franc Lovrin in Anton Gostliša iz Blatne Brezovice so po stari navadi cele noči pasli svoje konje brez vsakega pastirja po svojih travnikih. Če tudi so videli, da se plazijo okoli konj sumljivi ljudje, ponoči le niso konj strazili. V noči od 16. na 17. t. m. so pa bili ukradeni 4 konji posestnikom Francetu Gregorku, Francu Lovrinu in Antonu Gostliču. Ukradeni konji so bili vredni 33.000 kron. Dognalo se je, da so konje gospodje uzmovili še v tisti noči pod Kurenom pod vrhom Zaplana gajski mimo Českega mlina čez demaršacijsko črto. Gregorkov hlapec Ivan Zaleski, kateri je tatove zasledoval, jih je dohitel blizu Postojne in jim je odvzel konje svojega gospodarja. Tatvino so izvedli cigani znanih ciganskih rodbin Hudočević in Brajdič, kateri rodbini bivata v okolici Postojne.

— **Tatvina v ljubljanski okolici.** Posestniku Tomazu Japlu v Podplešivcu je bilo ukradeno 680 kron v bankovcih.

— **Okradeni hlapec.** Hlapcu Janezu Kernu na graščini pri Kernu je bilo vlomljeno v kovček. Tat je ukradel iz kovčka 205 kron.

— **Gonilni jermen ukraden je bil ve-**leposesniku Gašparju Šmidu v Komendi. Dolg je bil 8 do 9 metrov in vreden približno 4000 kron.

— **Tihotapci zlata.** Na neki ladji so hoteli vtihotapiti na Dunaj iz Budimpešte po Donavi veliko množico zlata, srebra in drugih vrednosti. Policija jim je prišla pravočasno na sled. Kapitan je imel nalogo oddati vrednosti, ki so znašale več milijonov kron, na neki naslov na Dunaju; vrednote so bile last neke budimpeštanske banke.

— **61 otrok je obolelo na Dunaju v** mestnem otroškem domu, ker so jedli holandski sir, ki je bil pretežak zanje. Otroke so morali prepeljati v bolnišnico, ki so kmalu ozdraveli. Odrasli, ki so jedli sir, niso zboleli. Ljudstvo je bilo zaradi tega zelo razburjeno; smrtnega slučaja ni bilo nobenega. Samo neka ženska je nenadoma umrla, ker se je prestrašila, ko je izvedela, da je njen otrok bolan.

Ljubljanske novice.

Seja političnega odbora za frančiškanski okraj se vrši v soboto, dne 2. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v navadnih prostorih. Pridite vsi! — Predsednik.

lj Predstava na Ljudskem odru. V nedeljo, dne 3. oktobra, ob pol osmi uri zvečer bo uprizoril Ljudski oder Anzengruberjeve »Podkriževalce«, ki je kmečka komedija v treh dejanjih (petih slikah). Anzengruber je znan kot eden najboljših dramatikov, ki piše igre iz kmečkega življenja. Njegove komedije so polne pristnega kmečkega humorja, živih prizorov in petja, da niti za hip ne vlada dolgčas na odru. Njegovi »Podkriževalci« nam slikajo na smešen način kmete, ki so podpisali (podkrižali) listino, ne vede, kaj podpisajo, a ti podkrižajo in morajo potem prenašati pokoro, ki jim jo naložijo žene, dokler ne razreši cele zadeve s svojo premetenostjo Anže, ki nekako vodi celo dejanje. — Predprodaja vstopnic je v trafikah gospe Modiceve v Kopitarjevi ulici in v prodajalni Nove založbe na Kongrešni trgu.

lj 12 naročnih podpor po 40 in 50 K za mestne reveže ima mestni magistrat oddati. Podrobnosti glej na razpisu, ki je na mestni hiši.

lj Nogomet v Sportnem tednu. V soboto ob 16. uri se vrši na prostoru Ilirije tekma med dvema kombiniranima moštvo ljubljanskih klubov. Moštva so sestavljena iz najboljših igralcev Slovana, Primorja, Hermesa, Sparte, Jadrana in Svobode. Tekma bo merilo za napredek naših mlajših klubov v letošnji sezoni. — V nedeljo ob 16. uri se vrši tekma Ilirija: Atletiki, Celje, za katero vlada mnogo zanimanja, ker se govori, da so Atletiki močnejši od Ilirije. Oba kluba bosta nastopila s kompletnim I. moštvom.

Posredovalnica JSZ.

Več zadarjev, mizarjev, tesarjev in navadnih delavcev se sprejme. Pove tajništvo JSZ, Stari trg št. 2.

— **Posredovalnice JSZ.** Priden in zdrav deček 14 let star, bi se rad izučil ključavničarstva. Cenjene ponudbe s hrano ako mogoče v Ljubljani, se prosí na Jugoslovansko Strokovno Zvezo, Stari trg 2/I.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

— **Tržič.** Krajevni odbor SLS je v svoji zadnji seji izrekel načelniku JSZ in drugim članom radi možatega nastopa za pravice delavstva v tovarni Mally in radi prinašenih žrtev soglasno zahvalo in zaupanje.

Delavska zveza.

Tržič. S prihodnjim pondeljkom, dne 4. t. m. se prično v našem domu zopet redni sestanki in sicer ob 8. uri zvečer. Vabimo vse somišljenike k tem sestankom, zlasti krščansko socialno delavstvo.

Ježica. V nedeljo se je vršil v društvenem domu shod delavske zveze. Tovarjš Sušnik iz Ljubljane je govoril o političnem položaju ter o nujni potrebi politične organizacije krščanskega delavstva. Izvolili so se zaupniki, ki bodo organizirali delavstvo v ožjem smislu, potem vse kajzarje in poste v Delavski zvezi.

Dol pri Ljubljani. Preteklo nedeljo se je vršil tukaj krasno uspeš shod, na katerem je govoril naš vejezaslužni boritelj Jože Gostinčar. Udeležba je bila sijajna, čez petsto. Delavci vseh panog, hlapci, dekile in polgruntarji — vsi v »Delavsko zvezo«, da bomo močna armada v boju za pravice delovnega ljudstva.

Sostra. V nedeljo, dne 26. t. m., se je vršil tukaj shod delavske zveze na ka-

terem sta poročala tov. Marinček in Rutar iz Ljubljane.

Selea nad Škofjo Loko. Dolina, ki je bila nekoč izrazito kmečka, je danes popolnoma proletarizirana. Le še kak gruntar, da lahko živi od posestva, vsi drugi si morajo iskati svoj zaslužek. Zato je sodrug Kopač računal, da bo imel s svojo agitacijo gotov uspeh. Ljudstvo pa je odločno krščansko, in je sodrug Kopač imel prav par neljubih slučajev, posebno z zavednimi selskimi ženami. — Da je ljudstvo odločno naše, je pokazal tudi shod preteklo nedeljo, ki je bil prav mnogoštevnobiskani. Tov. Sušnik iz Ljubljane je poročal o delovanju nasprotnih strank, in o programu naše stranke.

Shodi »Delavske zveze« se vršijo prihodnjo nedeljo v Rudniku, Šmarju pri Grosupljem ter v Hrušici.

Železničar.

Lažnjivec, lažnik in podobne psovke so danes moderno orožje vseh onih ljudi, ki bolehalo na pomanjkanju srčne kulture. Te vrste orožje je zelo poceni. Če se kaj ne da drugače pobiti, je to orožje pri teh ljudeh najsigurnejše in držati mora — posebno, če se pristavi — »krščanski lažnjivec«. V št. 210 »Več. lista« sem napisal članek: »Revolucija od zgoraj — revolucija od spodaj«, in »Z. J. Ž. zagovornica bankirjev«. To pa je povzročilo v taboru Z. J. Ž. hudo razburjenje. Ko sem zagledal v »Jug. železničarju« članek »Zopet Večerni list«, sem se prav od srca smejal. Očividno je bil to precej trd oreh. Ni se da drugače rešiti kakor z notico 30 vrst dolgo, v kateri se nahajajo tele kulturne cvetke: »Laž in zavijanje«, »krščanskemu lažnjivcu«, »politične lumparije«, »po poklicu lažnjivec«, »laž in obrekovanje« itd. S tem je tovariš korenito rešil čast Zveze in slavno zmagal seveda kot »strokovnjak« v boju z »Več. listom« — v »strokovnem vprašanju«. Najsmehnejše pa je to, da se tovariši od Zveze bojujejo z »Več. listom« in njegovimi uredniki, dasi imajo le-ti pri vsem tem edino ta greh, da priobčijo v nam določenem prostoru to, kar mi hočemo. Zelo sumljivo pa je to, da Zveza na vsak način hoče pred svojimi člani »Prometno Zvezo« zamolčati. V to svrhu se bojujejo »strokovno« z »Več. listom«. — Naši člani niso tako neumni, na bi verjeli temu krščanskemu lažnjivcu ker poznajo položaj predobro«, piše g. od Zveze. Tudi meni se dozdeva, da mnogo in sicer prav mnogo članov od Zveze ni tako neumnih, kakor bi ravno gg. pri Zvezi radi. In tu je tisti zajec, da treba pred člani »Prometno zvezo« skriti. Ampak gg! Tudi »boj v strokovnem vprašanju« z »Več. listom« vam ne bo pomagal. Slovenski železničar — posebno mali železničar, — je bil že dovolj moralno in materialno oškodovan po svojih strokovnih organizacijah, ki so bile in so v krepkih politikujočih »organizatorjev«. Ravno zato pa hočemo organizacijo, ki bo res stanovska organizacija, in neodvisna od kogarkoli — ne pa za organizacijo, ki menda misli, da je naš jugoslovanski železničar jedino zato tu, da plačuje članarino, in da se ga pahne v nesrečo, kadar ga rabijo politikujoči organi. — Spominjam se dobro kako hud strah so imeli gg. okrog Zveze pred boljše viki. Zato pa se mi je tem lepše zdelo danes, ko sem čital v istem Jugoslovanskem železničarju: »Pripravljamo se vesno za boj, da bodemo čim prej v stanu voditi najhujši boj in ne samo boj z besedami in na papirju. Voditi bodemo moralno krvavi boj...« Dotlej pa, dokler ne bodemo začeli tak krvavi boj se pa pridno organizirajmo...« Presneto, če bi končno to ne bilo tudi žalostno, bi se smejal in prav od srca smejal, ker pa je to hudobno igranje z slovenskim železničarjem, je dolžnost vsakega poštenega železničarja, da takim ljudem, ki se na tak način norčujejo z ubogim uslužbencem, pokaže hrbet. — Priprost delavec.

Seja »Prometne zveze« se vrši v nedeljo, dne 3. oktobra v prostorih na Starem trgu št. 2, I. ntdstr.

Razburjeni duhovi! Glasilo ZJŽ »Jugoslov. železničar« se v št. 39. strašno razburja. Prav masno tiskano vprašanje, kaj je storila »Prometna zveza« za svoje člane, ki bi imeli biti premeščeni v Banat. Če želijo gospodje natančnih informacij, naj pridejo v naše tajništvo, kjer jim pokazemo prepise vlog na merodajna mesta, v katerih tudi mi predlagamo, da se naj premeštijo v prvi vrsti samci in ki se prostovoljno zglašijo. Postali bomo celo malo indiskretni in povedali »Jugoslov. železn.«, da smo poleg svojih članov posredovali tudi za par članov ZJŽ, ki pri tej »strokovni« organizaciji ne najdejo umevanja za take stvari. Seve, ZJŽ ima višje cilje in potrebe: saj menda gospod Deržič resno misli postati Korošec naslednik. Kar se pa tiče napadov na ministra Korošca, bi radi povedali najvnim urednikom, da minister ne določuje imenoma premeščeni, ker ministri pa le niso navadni pisarji, ki bi določevali, kateri čuvaj in kateri kurjač bo vandral v Subotico. Mogoče bo »Jugo-

slov. železničar« dobil v to ministrsko poslovanje kaj več vpogleda, ko postane g. Deržič železniški minister, da ne bo več mislil, da je minister kriv, če morda gospodom okoli »Jugoslov. železničarja« postane slabo. V ostalem pa je ton v »Lažnjivcih« prav vreden napredno mislečih. Izdate lahko slovar najpoddlejših izrazov, ki jih ima slovenščina!

Tobačno delavstvo.

ZVEZA TOBAČNEGA DELAVSTVA.

Ljubljana. Razmere v naši tovarni so prav v mnogocim nedostatne. Čeprav imamo sedaj domače uradništvo, nastopa tudi to s tako brezobzirnostjo, kot so jo bili zmoini samo nemški birokratje. Delavstvo se šikanira, kjer se le more. Če pride delavka, ki gotovo ne sili nobena; brez nujne potrebe iz tovarne, ter prosí za eno ali poldrugo uro dovoljenja, da gre po opravkih, se dogaja, da gospod uradnik »nima časa«, da bi ji opdpisal dovoljenje. Ali pa ji gotovo skrajša za-prošeno dobo. Tako tudi uradništvo najbolj nasprotuje zahtevi delavstva, da se ga uvrsti v kategorijo državnih uslužbencev kategorije B. Celo stara Avstrija je imela tobačno delavstvo uvrščeno med državnimi uslužbenci in tudi tobačni vpojenci so uvrščeni v kategorijo državnih uslužbencev, gotovo potem zahteva isto tudi aktivno delavstvo z vsjo pravico. Kakor uradnik, tako tudi delavec služi istemu gospodarju, to je državi, naj jima daje država obema enako. Zato tudi delavstvo ponovno zahteva, da se tudi njemu, kakor uradništvu, dovoli 14 dnevni letni dopust.

Ljubljana. Dne 28. t. m. se je vršil shod tobačnega delavstva v prostorih konzumnega društva. Shod je bil izredno mnogoštevilno obiskan. Ivanka Koščeva je poročala o zahtevi delavstva, da se ga uvrsti med državne uslužbence, Fr. Sušnik je govoril o organizaciji, divši povzeta, pa je povdarjal, da je mišljenje uradništva, da je nekaj več kot navadni delavec, popolnoma nesocialno. Vsi smo delavci, eni ročni, drugi duševni; in če pa nismo delavci, potem pa nismo vredni, da živimo. — Shod je uspel jako dobro. Navzočih je bilo tudi precej delavcev nasprotne organizacije, ki so morali priznati, da se JSZ odločno bori proti vsakemu kapitalističnemu in birokratičnemu duhu.

Vpokojeanci tobačne tovarne v Ljubljani so poslali po JSZ upravi drž. monopola in kr. finanč. ministrstvu v Belgrad prošnjo za povišanje pokojnin, ozir. drag. doklad. Upamo, da se bo njihovim zahtevam vsaj nekoliko ugodilo, — ker vpokojeanci tob. tov. v Ljubljani so res vsled še vedno naraščajoče draginje v zelo težkem položaju.

Slamnikar.

Import tujcev. Pričakovali smo, da se bo letos sezona za slamnikarje začela že s septembrom, toda o kakem začetku še ni duha ne sluha. Veliko so seveda k tej zamudi pripomogle razne odredbe o uvozu in izvozu, potem carinarne, nekaj pa tudi tovarnarji sami, ker so z naročili čakali toliko časa. Vendar upamo, da se sezona prične v oktobru. Domžalski tovarnarji so letos dali napraviti na svoje tovarne slovenske napise. S temi hočejo dokazati, da mislijo Jugoslovansko. Mi pa smo drugačnega mnenja. Domžalski Nemci in to so vsi večji tovarnarji, občujejo vedno le nemško, ob enem pa prav pridno skrbe, da nemščina ne bo iz Domžal izginila. Letos so poslali nekoga, da je šel na Tirolsko zbirati slamnikarje. Naša deželna vlada v Ljubljani je izdala dovoljenje, da smejo ti Tirolci priti. Tovarnarji so utemeljili svojo prošnjo, da manjka delavcev, posebno pa še takih, ki bi izvrševali posebna dela. Ta utemeljitev je neresnična. Delavcev je tu dovolj in med njimi tudi takih, ki so za posebno dela sposobni. Slamnikarsko delavstvo iz Domžal in Mengša je poslalo potem okrožja JSZ v Kamniku protest proti tem dovoljenjem. Odgovora na ta protest še danes ni, vladi pa tudi okrajnemu glavarstvu v Kamniku se ne zdi vredno odgovarjati in tako smemo pričakovati v najkrajšem času transport tujcev. Ako ni ne vladi in tudi ne okrajnemu glavarstvu v Kamniku nič ležeče za korist in dobrobit domačinov, tedaj nam ne preostaja drugega kot da spregovorimo glasno besedo. Ako ne štiti nas in naših koristi merodajna oblast, ki je dočasno in točno obveščena, si bomo poiskali sami moči in zaščite. Naj bo ta izjava ob enem opomin odgovornim faktorjem. S protežiranjem privandranih Nemcev hočemo napraviti konec. Najprvo našemu ljudstvu dati kruha in šele potem drugim, ki jih pa v tem slučaju ne potrebujemo. Tovariši in tovarišice, vi pa na krov, da rešimo sebi kruh, da čuvamo našo last in naše pravice. O tem bomo še spregovorili drugačno besedo.

Preziranje. Gospodje tovarnarji nočejo priznati strokovne organizacije delav-

stva. Na vloge niti ne odgovarjajo. Vzrok? Ker je naše delavstvo še zelo nedisciplinirano. Mnogo jih je še neorganiziranih. Iz skoposti nočejo plačevati teh par vinarjev na teden za organizacijo, pač pa zabavljajo, da jim organizacija nič ne koristi, ker imajo tako slabo plačo. Tako delavstvo s svojim nastopom škoduje samemu sebi in splošnosti. Tu je kamen, na katerega se tovarnarji upirajo, ker tako delavstvo naložje izigravajo sebi v prid ob enem pa porajajo delo in trud organizacije. Spreglejte vendar enkrat! Komur je resno za stvar, naj prijavi takoj svoj pristop nazaj, kajti tudi z neorganiziranimi bo organizacija napravila svoj obračun. Odvalite do časa to sramoto od sebe.

Gibanje slavnikaarjev. V zadnjem času je zavzela med našim delavstvom sveža sapa. Med resnim delavstvom se opaža živahen pokret, ki stremi za tem, da se položaj slavnikaarjev zjasni. V tej negotovosti, v kateri se nahajamo ves čas od preobrata sem, nam ni mogoče več trpeti. Na vseh shodih, ki so se vršili v zadnjem času, so se obravnavale za slavnikaarstvo delavstvo velevažne stvari. Upamo, da nas bo ta pokret dovedel na zaželjena pota ter nas združil za skupno delo.

Mengš. V Mengšu sta ustanovljeni sedaj dve skupini slavnikaarjev in sicer skupina tovarniških in skupina zadrudnih delavcev. Vsaka skupina ima svoj lastni odbor. Za predsednika tovarniški skupini je izvoljen naš prejšnji predsednik tov. Anton Pompare, za zadrudno skupino pa tov. Iv. Koželj. Prejšnja skupina je glasom občnega zbora razpuščena iz tehničnih ozirrov. Ustanovljeni skupini značita korak naprej k ustanovitvi »Zveze slavnikaarških delavcev«.

Domžale. V nedeljo smo imeli shod, na katerem nam je razložil okrožni tajnik pomen »Zveze slavnikaarških delavcev« z ozirom na celokupno delavsko korist. Navzoči so se vsi izjavili za »Zvezo«. V svrhu grupacij skupin se vrši v nedeljo dne 10. t. m. shod v Društvenem domu točno ob 8. uri zjutraj. Ker bo ta shod velike važnosti, prosimo, da se ga udeleži vse organizirano delavstvo, vabljen je pa tudi vsak, kdor hoče delati za svoj dobrobit.

Enketa slavnikaarškega delavstva se vrši v nedeljo dne 17. oktobra t. l. v Društvenem domu v Mengšu. Začetek ob 8. uri zjutraj. Enkete se udeležijo odbori slavnikaarških skupin iz Domžal in Mengša. Okrožno tajništvo JSZ v Kamniku in centrala JSZ v Ljubljani odposljeta svoje zastopnike na to enketo. Dnevni red se dopolnje skupinam pismenim potom. Za enketo vlada že danes veliko zanimanje. Za slavnikaarje bo ta enketa velike važnosti, ker bodo nje plod veliki in dalekosežni sklepi. Okrožno tajništvo je pooblaščen, da izdela celoten program in resolucije za to zborovanje.

Sitarji.

Sitarska zadruga v Stražišču pri Kranju. Naša zadruga je zadnji čas kakor mravišče, vse se giblje. V nedeljo, dne 26. septembra t. l. smo imeli letos že drugi izreden občni zbor. Na prvem izrednem občnem zboru se je izvolilo novo načelstvo in so se spremenila pravila v demokratičnem smislu. Bivše načelstvo je namreč svojčas spremenilo prvotna pravila tako, da bi bilo mogoče par osebam imeti premoč v zadrugi, ostali člani pa, ki bi ne mogli plačati toliko deležev, bi bili takorekoč brezpravni. To je povzročilo med člani velik odpor in nezadovoljstvo do načelstva, oziroma do bivšega načelnika, ki je po izjavah bivših članov načelstva deloval popolnoma samolastno. Doznalo se je tudi za nekatere druge stvari, ki so med člani povečale nezadovoljnost. Člani so sami, in kolikor je bilo mogoče, se na precej miren, a odločen način izpeljali preobrat, ki je imel namen dati zadrudnikom pravice, ki jim gredo. — Od 10. do 15. avgusta t. l. se je izvedla revizija. Obširno in točno revizijsko poročilo se je čitalo na zadnjem izrednem občnem zboru. Glasom tega poročila je revizija dognala, da je bivši načelnik upravljal zadrugo povsem proti pravilom, velikokrat proti zadrudnemu zakonu, v nekaterih slučajih pa tudi proti pravilom poštenega poslovanja. Za vse to ništa vedela ne ostala bivša člana načelstva, pa tudi ne — razven g. Šarca — člani nadzorstva. Revizijsko poročilo so številno navzoči člani poslušali z velikim zanimanjem, pa tudi z burnimi medklici in izrazi ogorčenja proti navedenima gospodom. Občni zbor je trajal nad tri ure. Na občnem zboru se je ugotovilo, da od navzočih članov ni bil nihče soudeležen pri dopisu, ki je bil objavljen v »Večernem listu« dne 18. septembra t. l. Pred sklepom občnega zbora se je od strani članov predlagala nezaupnica bivšemu načelniku g. Anžiču in bivšemu članu nadzorstva g. Šarcu, katera nezaupnica je bila z burnim odobravanjem sprejeta. Ko se odpravijo stare nepravilnosti, upamo, da se bo zadruga procvetala dalje v dobrobit zadrugarjev. Zadrudni duh in pa sloga članov, ki sta se po preobratu še bolj

utrdila, pa bosta pripomogla, da tudi zunanji vptivi zadrugi ne bodo mogli škodovati. Smatramo, da bo to poročilo v pojasnilo javnosti, in v korist zadruga in pa članov.

Predilniško delavstvo.

Iz Litije. Naš uspeh. Ko smo mi pred nekaj časom v »Večernem listu« opisali delavske razmere v litijski predilnici, kjer je večina delavstva organizirana v Narodnosocialni zvezi, so se gospodje voditelji od te zveze razburili, padli so po nas v »Novi Pravdi«, in obenem se jim je zdelo potrebno v tovarniško kuhinjo privediti shod, kjer je sam gospod Vojska tolažil delavce z obljubami in hujškal proti naši organizaciji Jugoslovanski strokovni zvezi. Mi smo na to odgovorili v »Večernem listu«, da naj se gospodje raje brigajo za to, da pomagajo delavstvu, da bo lažje izhajalo, ko imajo take plače, da je za živeti premalo, za poginiti pa preveč. Sedaj je bilo teh gospodov strah in sram. Sedaj pravijo, da bodo morali nekaj zvišati delavstvu plače, da jih ne bomo zmeraj po listih vlačili. Bravo! In to je naš uspeh. Če bi bili mi molčali, bi se gospodje pri »Narodno soc. zvezi« gotovo ne bili spomnili, da delavci stradajo, ali ker smo mi podregali, se boje za svoje pristaše in delajo obljube. Dragi delavski tovariši, če boste dosegli izboljšanje, zapomnite si, da ste to dosegli na pritisk od naše strani, koliko več bi lahko dosegli za vas, če bi bili vsi organizirani v Jugoslovanski strokovni zvezi. Pri nas se ne gre s tolažbo na »počakanje« na boljše čase, mi zahtevamo za delavstvo take delavne pogoje in take plače, da more tudi delavec živeti kot človek ne pa kot suženj. Da bi kapitalisti s tem, če v zboljšajo plače in olajšajo vaš boj za življenje, propadli, ali delali gubo, tega nikar ne verjemite. Zato obrnite hrbet »Narodnosocialni zvezi« in pristopite v »Jugoslovansko strokovno zvezo«, ki bo v resnici se potegovala za vas in vaše koristi nasproti kapitalizmu.

Iz Litije. Veselica. Pred nekaj tedni smo mi v »Večernem listu« gospode od »Narodno soc. organizacije« v litijski predilnici spomnili na to, da večini delavk njihova »napredna« organizacija še za mesec februar in marec ni izplačala brezposelnih podpor. To jih je zbudilo. Ali s čim plačati, ko niso imeli denarja. Ti narodno socialni gospodje so jo pogruntali. Dne 12. septembra so privedli v Litijo delavsko veselico. Vstopnice na veselico so bile po 4 krone, vstop na plesišče pa po 10 kron, reci deset kron. Tudi nekaj litijske frakarije se je udeležilo veselice. Tako ta slavna narodnosocialna gospoda rešuje delavsko vprašanje, z veseliciami in plesom. Prvič naj jim delavci nosijo kronce za članarino, ko to ne zadostuje, še za ples in veselico. In od sedaj bo delavstvo rešeno vsega pomanjkanja in revščine. Ali delavci in delavke še ne spoznate, kako imenitno vas za nos vlačijo. In kljub temu, še sedaj niso izplačali zaostalih brezposelnih podpor. Pa saj se je neki uradnik v predilnici izrazil, da sedaj delavci ne potrebujejo podpor, ko zaslužijo! Ime tega delavskega »gospoda« prijatelja nam je znano, pa ga za enkrat še zamolčimo. Za priveditev veselice je bil izvoljen nekaj »delavski odbor«, ali kakšen je bil uspeh veselice, koliko čistega dobička, za to ta odbor ne zna. In takim ljudem, dragi tovariši delavci in delavke zaupate svoje delavske interese, svoje stanovske koristi? Odprite že enkrat oči in spreglejte, da je »Narodnosocialna organizacija« le privešek nekdanje in sedanje liberalno-kapitalistične stranke, kateri naj bi vi zopet pomagali do kredita in moči, da bo potem še lažje hodila po vaših hrbtih, teptala vaše pravice in vas pritiskala k tlom. Zato vas je vpregla v svoj jarem, da bi ji v njenem kapitalističnem zelniku ne delali škode. To je pravi namen liberalno-frakarsko-delavske organizacije, in zato delavci in delavke, proč od take družbe, ki vas samo izkorišča!

Usnjar.

Vsem skupinam. Razposelali smo že svojčas okrožnico o poslovanju »Zveze usnjarjev«. Navedena so bila mehanična navodila. Pozivljamo vse funkcionarje, da se točno ravna po navodilih, istotako glede dopisovanja. V slučaju, da komu ni kaj jasno, naj se obrne na podpisano tajništvo in dobil bo pojasnilo.

Tajništvo Z. U.

Rudar.

Mežica. Naša skupina je vložila pri tukajšnjemu nadzorništvo prošnjo, da bi se sprejele tri delavke, ki so bile že prej zaposlene pri rudniku. Prošnja pa se je nam odbila. Ker smo svojo dolžnost kot skupina storili, pozivljamo centralo, da

ona ukrene potrebno za sprejem omenjenih delavk.

V obvestilo skupin. Vložila se je prošnja na nadzorništvo. Od odgovora nadzorništva je odvisno nadaljnje postopanje.

Kemični delavec.

Vič-Glince. Sestanek skupine se je vršil 29. t. m. zvečer ob 6. v društvenem domu na Viču. JSZ je zastopal tajnik Garpič, kateri je obrazložil delo strokovne organizacije. Pristopilo je nekaj novih članov. Naša skupina se dobro razvija. Pot naše skupine in delo je trnjeva in vendar upamo, da bomo premagali vse težave in odstranili vse zapreke, ki se nam stavijo na pot.

Doj pri Ljubljani. Sestanek v svrhu sestavitve novih zahtev smo imeli dne 29. t. m. ob 6 zvečer v društvenem domu. Pri zadnjem pogajanju se je izteklo samo za silo, zato smo sklenili, da napravimo ponovno vlogo za izboljšanje našega gmetnega položaja. Naše podjetje se drži še starega kopita.

Stavbinski delavec.

Mojstrana. Iz Mojstrane se nam poroča: Tovarna še ne obratuje, vendar se kažejo znaki, da bo v kratkem pričela z obratovanjem. Obljublja se, da bo v kratkem došel premog. Nikdo bolj željno ne pričakuje tega, kot delavci sami. Sedaj ko ni premoča in je tovarna izven obratovanja, se mora marsikateri požreti, ker se smatra to, da so delavci zaposleni delno za veliko milost. Zato pa, kadar pride premog in bo tovarna pričela z obratovanjem, bo tudi za delavstvo lažje stališče napraviti. Sedaj so regulirali nekoliko plače, torej: Nekaj so pridali, nekaj pa odvzeli. Plača se je povišala za 50%, odvzete so pa draginjske doklade, ki so bile poprej za člane družine. V pogodbi je navedena tudi aprovizacija, samo vprašanje je, kako bo funkcionirala. V preteklosti je dobila slabo izpričevalo. Popolnoma drugače pa je z čezurnim delom. Po drugih podjetjih se plača čezurno delo 50% višje nego normalno delo, kar določa tudi uredba o 8 urnem delavniku in čezurnem delu. Moralno se bo tudi to podjetje držati teh določil, ki jih določa uredba, drugače bo treba potipati na občutni strani. Glejmo pa, da bo vse te stvari mogoče uspešneje popraviti, kadar prične tovarna z rednim obratovanjem. V kolikor se bo dalo prej, se bo pa prej.

Preserje pri Radomlju. Delavstvo tvrdke Feliks Štare v Preserjih je stavilo vsled naraščajoče draginje zahteve po zvišanju plač. Kot odgovor na te zahteve je tvrdka odgovorila petim delavcem delo z raznimi utemeljitvami, ki pa nikakor ne odgovarjajo popolnoma trditvam gospodarja. Delavci so delali preje v vedno zadovoljstvo gospodarja in to celo po 21, 18, 15 let. Okrožno tajništvo JSZ v Kamniku je zaprosilo v tem slučaju posredovanja delavskega oddelka pri poverjeništvu za socialno skrbstvo. Danes omenjamo samo toliko.

Zasebni nastavljenici.

Zveza trgovskih in privatnih nameščencev je imela v nedeljo, dne 26. septembra 1920 v Kamniku sestanek. Resno raztolmačenje govornika o razmerah trg. pomočnikov in za nujno potrebo ustanovitve njihove zveze so požrtvovalni udeleženci odobrvali. Pristopimo k naši zvezi in priznajmo njena pravila, da dosežemo naš cilj.

Bolniški strežniki.

Studenec. Dne 8. septembra je smrt prvič posegla v našo organizacijo. Umrl je zavedni član tovariš Ivan Lesnikar, pek v hiralnici. 27 let je vestno in marljivo opravil svoj težavni poklic, vedno v enem zavodu. Zveza bolniških uslužbencev je naročila za pokojnega člana sv. mašo ki se bo hode darovala v nedeljo, dne 3. oktobra v bolniški cerkvi sv. Križa v Ljubljani. Člani se uljudno prosijo, da se svete maše udeleže po možnosti ter se pokojnika spominjajo v molitvi.

Služkinja.

Ljubljana (skupina B). V nedeljo, dne 26. t. m. ob 5. uri popoldne se je vršil v prostorih »Krekove prosvete« shod naše skupine. Udeleženek je bilo do 150. Predaval je č. g. P. Benedikt. Opozorjal je nas na naše dolžnosti, ki jih imamo do gospodinji in pa tudi na pravice, ki jih lahko zahtevamo od gospodinji. Za njim je govoril tovariš Cvikelj. Razložil nam je podrobno naše zahteve, nadalje, kakšna mora biti organizacija služkinj. Gledati moramo, da sami sebe izpopolnimo. Ker le tako nam bo mogoče prihoriti svoje

pravice. Shod je lepo uspel in s razlase ž željo, da se kmalu zopet vrši. **Ljubljana (skupina C).** Preteklo delo smo imele že drugi shod naša skupine. Dvorana v St. Jakobski prosveti bila napolnjena. Govoril je č. g. A. Njegov govor se je nanašal na naše delo in izpopolnjevanje skupine. Zato smo se bolj zanimati za delo organizacije ter smo sprevideli, da le s složitim delom in nastopom je nam mogoče obstanek. Nazadnje sta se oglašila dva sediteljca tov. Cikelj in č. g. vikar Štepec. V vseh zadovoljstvo smo zaključili shod ob tri četrti na 6. uri zvečer.

Št. Peterska skupina zveze slavnikaarjev ima v nedeljo, dne 3. oktobra ob 4. uri popoldne svoj redni sestanek v St. Peterki prosveti. Dnevni red: Predavanje (pov. in dolžnosti), razlaga poselskega reda, kočje društvene zadeve, slučajnosti. Priprava gotovo vse!

Čipkarica.

Vsem podružnicam! V kratkem osnuje zadruga čipkarske obrti. Prošnje prave se že vršijo in dobijo podružnicam v kratkem natančnejša obvestila. Tudi vednost!

POZIV.

Gotove osebe trosijo zoper mene in lažnive govorice. Tako n. pr., da je podpisana na finanč. uradu izjavila: »Nisem se samo sitne; saj jim ni nobena škoda«. Tudi še drugo podobno govornico katerim mi jemljejo dobro ime, govornico. Pozivljamo dotične, da se zgledajo in ni urad, da svoje govornice izpričajo. Vedo naj, da kot privatna oseba lahko marsikaj, kot predsednica stranke družstva pa ne morem in ne smem.

Ljubljana, 29. septembra 1920.

Meta Simončič.

predsednica skupine tobačnih upraviteljic.

Razne novice.

Oderuštvo povsed enako. Če je, da oderuška trgovska politika razpolaga s blago propasti in segniti, nego je volila v znižanje cen. Tako je pri nas, da je drugod. Ravno kar poročajo dnevni listi, da guije na tamkajšnjih kolodajnih vagonih češpelj, ker jih ne morejo dati po tržnih cenah, a te so 7—8 kor za kilogram. Sedaj hite kupovat češpelj debelo zunanji trgovci za k. u. b. žganja, in sicer po 1,50 K za kilogram. Ali ni to vnebovpijoče?

Obrtno gibanje na Italijanskem. V letu 1913 do 1918. Obrtna statistika iz Italije je izkazala skoraj 117.000 podjetij. V letu 1918 je bilo zaposlenih približno 1.200.000 delavcev. V letu 1911 je naraslo podjetij na 244.000, a delavcev na dva milijona in tristo tisoč. V naslednjih letih se je kazal stalen napredek. Ako se danes razno vojno industrijo in domačega premoča, vidimo, da je vojna prilika v razmah v italijanskem droelektričnem obrtu. Na Italijanskem največje izkoriščanje hidroelektričnega. V letu 1917 so izkoristili vodno moč za milijon konjskih sil, v tem, ko so v Francoskem samo v 650.000, na Španiji v 440.000, na Švedskem in Nemškem približno v 700.000 a. na Angleškem 80.000 konjskih sil izrabili vodne sile. ravno v tej stroki je ves italijanski napredek. Investiranje kapitala v obrt je splošno povečalo. Od leta 1913 do leta 1918 so narasle investicije s 300.000 milijonov na tri milijarde. Lahko se trdi, da je danes v Italiji investiranih skoraj milijard v tej stroki. V letu 1913 je bilo približno le 5 milijard in 900 milijonov. Naredovanje se kaže v vseh obrtnih strokah, ali posebno v železarski, mehanski, avtomobilski in paroplovni stroki. Zvišanje železne rude je naraslo od leta 1913 do leta 1917 s 600 tisoč na en milijard ton. Tudi glede litin in jekla se kaže napredek. Vse to priča o intenzivnem delu in tehniškem napredku tako pri poslovanju delavcu kakor tudi v zavodih.

Aprovizacija.

a Teleče meso. Vnovčevalnica za vino in mast je oddala za soboto in nedeljo, t. j. dne 2. in 3. oktobra sledečim sarsjem svoja teleta v razprodajo in sicer: Ahlinu, Dolničar Josipini, Škerjancu, Škrajnerju, Zobjeku, Zganjar Josipu, Njar Antonu in Zajc Ivanu po eno, Ham Mariji, Ham Matiji, Kastelicu, Cjanu, Kraševcu, Makovcu, Prepeljcu, Prezelju, Porenti, Rihtar star. in Smolniku po dve teleti; Petrič dobi tri teleta. Ključ gram sprednjega mesa velja 18 kron, kilogram zadnjega 20 kron. Vsaka stranica dobi največ en kilogram mesa.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.